

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๔๔/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๖๒/๒๕๕๑

วันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ระหว่าง

สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๔ คน

ผู้ร้อง

คณะรัฐมนตรี (นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ โดยนายชวรัตน์ ชาญวีรกูล

ผู้ถูกร้อง

รองนายกรัฐมนตรีรักษาการนายกรัฐมนตรี)

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า
ความเป็นรัฐมนตรีของคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง

ประธานวุฒิสภามีหนังสือ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ส่งคำร้องของนายเรืองไกร
तिकิจวัطنะ สมาชิกวุฒิสภาและคณะ รวม ๒๔ คน เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า
ความเป็นรัฐมนตรีของคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบ
มาตรา ๑๘๐ วรรคสอง มาตรา ๑๘๒ (๕) มาตรา ๑๗๔ (๔) มาตรา ๑๐๒ (๓) และมาตรา ๑๐๐ (๒)
มาตรา ๑๘๒ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๕๑ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์โดย พรรคชาติไทย และพรรคพลังประชาชน และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่กระทำความผิดเป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคพลังประชาชน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ ผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวทำให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ กรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง และเป็นเหตุให้พ้นจากความเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย ต่อมาวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี รักษาการนายกรัฐมนตรี แถลงภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี นัดพิเศษว่า คณะรัฐมนตรีมีมติให้นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล รักษาการนายกรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๑ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ แต่การที่คณะรัฐมนตรีที่เหลืออยู่มีมติให้นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล รักษาการนายกรัฐมนตรี นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล จึงต้องมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๑ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น แม้จะเป็นเพียงนายกรัฐมนตรีรักษาการก็ตาม ก็ควรให้รัฐมนตรีที่มีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รักษาการนายกรัฐมนตรีแทน และเมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๘๐ วรรคสอง มาตรา ๑๘๒ (๕) มาตรา ๑๗๔ (๔) มาตรา ๑๐๒ (๓) และมาตรา ๑๐๐ (๒) แล้ว เห็นได้ว่า คณะรัฐมนตรีชุดที่มีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีทั้งคณะ ตามการสิ้นสุดความเป็นนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ด้วย

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ วรรคห้า ประกอบบทบัญญัติในมาตราที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ย่อมสิ้นสุดสมาชิกภาพตามไปกับพรรคการเมืองที่ถูกยุบ เนื่องจากเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกพรรคการเมือง โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง

ที่จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งเสียง จึงไม่สามารถจะย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่นได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง อีกทั้งรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๓ วรรคห้า บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐๕ (๒) ให้สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

ผู้ร้องจึงขอใช้สิทธิเข้าชื่อร้องมายังประธานวุฒิสภา เพื่อส่งคำร้องนี้ไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ประธานวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นตามคำร้องเรื่องสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนย่อมสิ้นสุดลงไปด้วยหรือไม่ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ มิได้บัญญัติให้สิทธิแก่สมาชิกวุฒิสภาในการเข้าชื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้น จึงขอส่งคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๕๑ รวมสองประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อความเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ สิ้นสุดลงจะมีผลให้คณะรัฐมนตรีทั้งคณะต้องสิ้นสุดไปด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ โดยอาศัยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๘๐ วรรคสอง มาตรา ๑๘๒ (๕) มาตรา ๑๗๔ (๔) มาตรา ๑๐๒ (๓) และมาตรา ๑๐๐ (๒)

ประเด็นที่สอง นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี จะสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีรักษาการตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ได้หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) มาตรา ๑๗๔ (๔) มาตรา ๑๐๒ (๓) และมาตรา ๑๐๐ (๒) ประกอบมาตรา ๑๘๒ วรรคสาม และมาตรา ๕๑ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เรื่องนี้เป็นกรณีประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๔ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงแล้ว จะมีผลให้

คณะรัฐมนตรีทั้งคณะต้องสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีไปด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ โดยอาศัยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๘๐ วรรคสอง มาตรา ๑๘๒ (๕) มาตรา ๑๗๔ (๔) มาตรา ๑๐๒ (๓) และมาตรา ๑๐๐ (๒) และนายชวรัตน์ ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี จะสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีรักษาการตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ได้หรือไม่

ในประเด็นที่หนึ่งเห็นว่า ตามคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสาม ประกอบมาตรา ๕๑ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อใด ซึ่งการที่รัฐมนตรีทั้งคณะต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อใดนั้น เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒-๑๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ ไว้แล้วว่า เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ แล้ว ย่อมเป็นเหตุให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ วรรคหนึ่ง (๑) แต่ด้วยความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัว จึงทำให้เฉพาะรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่เหลืออยู่ยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๑

ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ให้ยุบพรรคพลังประชาชน เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ กรรมการบริหารพรรค ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ แล้ว และรัฐมนตรีที่เหลืออยู่ที่ไม่ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามของความเป็นรัฐมนตรี จึงต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ คำร้องในกรณีนี้ จึงมีลักษณะเป็นการหารือหรือขอความเห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๕

ส่วนประเด็นที่สอง นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ได้หรือไม่ นั้น มีลักษณะเป็นการหาหรือหรือขอความเห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ ที่มีได้เป็นกรณีที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภากับคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจที่จะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้เช่นเดียวกัน

อาศัยเหตุดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๖

(คำสั่งที่ ๔๔/๒๕๕๑)

(นายจรยุทธ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรยุทธ อินทजार)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลนุพบา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ